

Õiguskantsler

Henn Põlluaas
Riigikogu
riigikogu@riigikogu.ee

Teie 23.11.2020 nr 2-3/14-117

Meie 07.12.2020 nr 10-2/202013/2006829

Vastus Riigikogu liikme kirjalikule küsimusele

Austatud Henn Põlluaas

Edastasite Riigikogu liikme Jevgeni Ossinovski kirjaliku küsimuse, mis puudutab Riigikogu menetluses olevat välismaalaste seaduse (VMS) muutmise seaduse eelnõu ([241 SE](#)).

Riigikogu liige tõi esile, et kehtiva seaduse kohaselt on Politsei- ja Piirivalveametil (PPA) nii lühiajalise töötamise viisa (VMS § 62¹) kui ka õppimisviisa (VMS § 62²) andmisel kaalutusõigus. Kaalutusõiguse kohaselt võib samadel tingimustel nagu tööle või õppima saabuvale välismaalasele anda viisa ka „välismaalase abikaasale, alaealisele lapsele ja täisealisele lapsele, kes ei ole terviseseisundi või puude tõttu võimeline iseseisvalt toime tulema“. Riigikogu liige märkis, et eelnõuga on kavas tühistada PPA kaalutusõigus, nii et edaspidi ei saa Eestisse viisa alusel õppima tulnud välismaalane oma alaealisele lapsele samadel tingimustel seaduslikku Eestis viibimise alust, kui välismaalane ei ole last üksi kasvatav vanem. Riigikogu liikme hinnangul tähendab see sisuliselt seda, et Eestisse õppima asunud välismaalane ei saa üldjuhul oma last siia kaasa võtta, vaid peab jätma oma lapse pikemateks perioodideks teise vanemaga asukohariiki. Seletuskirjas ei ole põhjendatud, miks keelatakse PPA-l kaalutusotsusena võimaldada puudega täisealise lapse asumist oma vanemaga Eestisse.

Vastan Riigikogu liikme küsimustele.

1) Kas õiguskantsleri poole on pöördutud lühiajalise töötamise viisa või õppimisviisiga välismaalaste laste õiguste küsimuses?

Õiguskantslerile ei ole esitatud pöördumisi, mis puudutaksid lühiajalise töötamise viisa või õppimisviisiga välismaalaste lastele viisa väljastamist või sellest keeldumist. Üks avaldaja tõi esile et koroonaviiruse leviku takistamiseks kehtestatud piirangute tõttu ei olnud lapsevanemal võimalik taotleda samal ajal viisat endale ja oma alaealistele lastele (vt õiguskantsleri 23.11.2020 [kiri](#) 7-4/201568/2006460). See küsimus on praeguseks lahendatud.

2) Kas haldusorganite tegevuses või tänases õigusruumis on õiguskantsler selles kontekstis tuvastanud puudusi?

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Õiguskantsler ei ole esitanud seisukohti lühiajalise töötamise viisa või õppimisviisaga välismaalaste lastele viisa väljastamise kohta.

3) Kui jah, kuivõrd aitavad eelnõuga 241 SE pakutud muudatused olukorda parandada? Mil viisil aitab PPA kaalutusõiguse jätmine täita kohustust seada kõigis riiklikes toimingutes esikohale lapse huvid?

[Põhiseaduse](#) § 14 kohaselt on õiguste ja vabaduste tagamine seadusandliku, täidesaatva ja kohtuvõimu ning kohalike omavalitsuste kohustus. See tähendab, et PPA peab ka viisaotsuste tegemisel arvestama põhiseadust ja põhiõigusi. Põhiõigused on ka Eestis viibival välismaalasel (põhiseaduse § 9 lg 1). Põhiseaduse §-d 26 ja 27 tagavad perekonnapõhiõiguse ning õiguse perekonnaelu puutumatusel. [Lapse õiguste konventsiooni](#) artikkel 3 sätestab, et riiklikud ja erasotsiaalhoolekandeesutused, kohtud, täidesaatevad ja seadusandlikud organid peavad igasugustes lapsi puudutavates ettevõtmistes esikohale seadma lapse huvid. Nende põhimõtete järgimiseks on üldjuhul oluline, et PPA-l oleks Eestis viibimise aluse andmiseks kaalutusõigus. Nii on võimalik arvesse võtta kõiki olulisi asjaolusid.

Siseministeriumi esindaja selgitas, et eelnõus kavandatud muudatuste kehtestamisel on PPA-l endiselt kaalutusõigus otsustada viisa andmise üle üldiste viisa andmise tingimuste kohaselt. Välismaalaste seaduse §-des 62¹ ja 62² on sätestatud erijuhud, mis puudutavad viisa andmist seoses lühiajalise Eestis töötamise ja Eestisse õppima asumisega. Kehtiva VMS § 62¹ lõike 2 ja § 62² lõike 3 kohaselt on tagatud, et pereliikmetel on võimalik saada viisa samadel tingimustel (sama kehtivusajaga ning sama liiki viisa) nagu siia saabuval välismaalasel. Eelnõu näeb ette, et samadel tingimustel väljastatakse viisa vaid juhul, kui tegemist on üksikvanemaga.

See muudatus ei mõjuta välismaalase õigust taotleda viisat üldiste viisa taotlemise aluste kohaselt (mh pikaajalist viisat, VMS § 62 lg 2). Pikaajalise viisa võib anda välismaalasele siis, kui sellise viisa taotlemise eesmärk on põhjendatud (VMS § 62 lg 2 p 2). Selle sätte alusel on haldusorganil endiselt kohustus kaaluda kõiki olulisi asjaolusid ning see võimaldab muu hulgas võtta arvesse lapse huve. Samuti on võimalik võtta arvesse seda, kui täisealine laps vajab puude tõttu hooldust. Muudatuse mõju on see, et pereliikmele ei ole enam nii kindlat alust viisa saamiseks kui kehtiva seaduse kohaselt ning vajadust viisa taotlemiseks peab ilmselt rohkem põhjendama. Samas peab PPA viisataotluse lahendamisel endiselt arvestama kõiki olulisi huve.

Tuleb nõustuda, et kavandatavate VMS § 62¹ ja § 62² muudatuste sõnastus koostoimes seletuskirjas välja toodud asjaoludega võib tekitada segadust, mida Riigikogu nende muudatustega on taotlenud. Seletuskirjas on siiski märgitud, et „[p]ereliikmel on võimalik Eestis töötavat välismaalast külastada ja viisat taotleda, kuid viisa menetlemisel käsitatakse teda eraldi taotlejana, kes peab vastama kõikidele viisa andmise tingimustele“ (seletuskirja lk 4). Samuti on seletuskirjas öeldud, et „VMS-i muudatused ei piira ka pereliikmete võimalust taotleda ja saada viisat või elamisluba iseseisva taotlejana“ (lk 24). Siseministeriumi esindajad kinnitasid, et siin ei peeta silmas pelgalt lühiajalist külastust, vaid põhjendatud juhtudel on võimalik taotleda ka pikaajalist viisat, mis kehtib sama pikka aega kui Eestisse saabuva vanema viisa. Ka eelnõu esimesel lugemisel selgitas siseminister, et pereliikmetel on võimalik taotleda viisat või muud seaduslikku alust teistel seaduses sätestatud alustel (21.10.2020, eelnõu esimese lugemise [stenogramm](#)).

Riigikogu peab seisma selle eest, et õigusaktid oleksid sõnastatud selgelt ja ühemõtteliselt. Niisiis on võimalik vajadusel sätete sõnastust täpsustada ning ka seletuskirja täiendada, et selle eelnõuga ettenähtud muudatuste sisu oleks selge.

Täna olulise küsimuse eest.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Koopia: Riigikogu liige Jevgeni Ossinovski, Riigikogu põhiseaduskomisjon, Siseministeerium

Kristiina Albi 693 8404
Kristiina.Albi@oiguskantsler.ee